

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

- א. יום הילולא ("יאָרצייט") נכלל בסוג הימים שעליהם נאמר¹ "והימים האלה נזכרים ונעשים", והיינו, שבכל שנה חוזר ונשנה ענין זה כמו בפעם הראשונה.
- ומזה מובן – וגם מפורש בכ"מ² – שכשם שבפעם הראשונה היתה עליית הנשמה, כמו"כ נעשית עליית הנשמה ביום ה"יאָרצייט" בכל שנה ושנה.
- ואף שעליית הנשמה היא בתמידיות, בכל יום ויום, כדאיתא בגמרא³ "צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, שנאמר⁴ ילכו מחיל אל חיל" – הרי העלי' התמידית אינה מגעת לעלי' שנעשית ביום ה"יאָרצייט", שזוהי עלי' שבאין־ערוך לגבי העלי' שיש בכל יום לגבי היום שלפניו.
- וזהו הטעם שדוקא ביום ה"יאָרצייט" ישנם כמה דינים והלכות ומנהגים הקשורים עם עליית הנשמה (אף שענין העלי' ישנו גם בכל יום) – כיון שביום ה"יאָרצייט נעשית עלי' שבאין־ערוך לגבי העליות שעליהם נאמר "ילכו מחיל אל חיל".
- ב. וכיון שביום ה"יאָרצייט" נעשית עלי' גדולה כזו, הרי מובן שביום זה צ"ל גם ענין של דין וחשבון: ובהקדים – שיש ענינים שאף שלגבי דרגא פחותה יותר אינם תופסים מקום להחשב לענין של חטא, הרי לגבי דרגא נעלית יותר, הרי זה נחשב לענין של חטא.
- וכפי שמצינו בפע"ח⁵ אודות "צדיק" שהיו דנין אותו כשהיו רוצין להעלותו למדרגה העליונה גדולה, והיו מענישין אותו על שפעם א' הי' מכוון בקדושת וכו' לציון.. ואז ע"י אותו כוונה שכח והסיח דעתו מן התפילין כו".
- וזהו גם הביאור בטעם אמירת תחנון לאחרי שמו"ע:
- לכאורה הי' צ"ל בסדר הפכי – שתחילה יש לבקש סליחה ומחילה, ואח"כ אפשר לבקש צרכיו, וכנהוג אצל מלך בשר ודם. וע"פ הידוע גודל מעלת תפלת שמו"ע, שזהו בדוגמת הכניסה לפלטרין של מלך, שלכן צריך לעמוד "כעבדא קמי מרי"י"⁶, ד"תמן אתי מלכא"⁷ – הי' ראוי שלפנ"ז יהי' הענין דאמירת תחנון!?
- וידוע הביאור בזה⁸ – שבודאי צ"ל ענין של בקשת סליחה ומחילה לפני שמו"ע, אבל לא זהו הענין דאמירת תחנון לאחרי שמו"ע; אמירת תחנון לאחרי שמו"ע היא מצד העלי' לדרגא נעלית יותר שנעשית בתפלת שמו"ע, שלגבי דרגא נעלית זו, הנה גם הענינים שעד עתה לא נחשבו לחטא, נחשבים עתה לחטא, שדורש אמירת תחנון.
- וכמבואר בארוכה בתניא⁹ שכאשר מתעלים לדרגא נעלית יותר, אזי יש צורך בכפרה גם על ענינים כאלו שעד עתה לא הי' צורך בכפרה עליהם, או שלא נחשבו לחטא כלל.
- וענין זה מתבטא גם בהלכה (כמדובר כמ"פ¹⁰ שכל דבר צריך להתבטא להלכה במעשה בפועל, ש"המעשה הוא העיקר"¹¹):

(6) שבת יו"ד, רע"א.

(7) זח"ג רכג, ב. רכז, ב. תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

(8) ראה תו"א וארא נה, ד. מג"א צה, סע"ג. בהוספות תשא קיא, סע"ג ואילך. וראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 15 ואילך.

(9) פכ"ט.

(10) ראה גם תורת מנחם חמ"ח ע' 277. ריש ע' 287. וש"נ.

(11) אבות פ"א מ"ז.

(1) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(2) ראה גם שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט תשכ"ד סכ"ח (תו"מ חל"ט ס"ע 58 ואילך). וש"נ.

(3) ברכות ומו"ק בסופן.

(4) תהלים פד, ח.

(5) שער התפילין פ"י. וראה גם תורת מנחם חמ"א ע' 337

ואילך. וש"נ.